

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI ÉMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-3760/2023. számú ügyben

A Magyar Vöröskereszt „Menedék” Családok Átmeneti Otthonában
tett ombudsmani látogatással összefüggésben

*Előadók: dr. Bácskai Krisztina
dr. Filip Ildikó*

Érintett szerv: Magyar Vöröskereszt „Menedék” Családok Átmeneti Otthona,
Salgótarján

2023.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-3760/2023. számú ügyben**

A vizsgálat megindítása

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajb.) 18. § (4) bekezdése rögzíti a hivatalból indított eljárási jogosultságot. A hivatkozott jogszabályhely szerint a hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Mindebből következően – panasz és ombudsmani előzmény nélkül is – kiemelten fontosnak tartom a bentlakásos intézményekben (a gyermekvédelmi alap- és szakellátásintézményeiben, idősek otthonában, fogyatékosokat ellátó intézményekben) élők helyzetének, körülményeinek monitorozását.

Mindezek érdekében a Magyar Vöröskereszt „Menedék” Családok Átmeneti Otthonában (a továbbiakban: Családok Átmeneti Otthona) nyújtott szolgáltatásról Salgótarjánban 2023. október 12-én személyes látogatás keretében tájékoztam.

Jelentésem az ellátott gyermekekre, és az ő jogaikra gyakorolt hatás szempontjain alapuló, szűkebb fókuszú vizsgálatról készült, a vezetők által elmondottakat, továbbá a Családok Átmeneti Otthonában élők körülményeinek megtekintése alapján levont következtetéseket és megállapításokat tartalmazza.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- *Az oktatáshoz való jog:* „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország e jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.” [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XI. cikk (1)-(2) bekezdés];
- *A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga:* „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.” [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés]

Az alkalmazott jogszabályok

- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény, (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, (a továbbiakban: Gyvt.);
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és a gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet)

A megállapított tényállás

A Családok Átmeneti Otthonában a Magyar Vöröskereszt Nógrád Vármegyei Szervezetének igazgatója, valamint a Családok Átmeneti Otthonának intézményvezetője fogadott és bemutatták az intézményben folyó munkát.

1. A Családok Átmeneti Otthonának szolgáltatási és tárgyi feltételei

Salgótarjánban 1999 márciusában nyitották meg a Magyar Vöröskereszt által fenntartott, akkor még 30 férőhelyes intézményt, amely pályázat útján felújított és kibővített családi házban működik. Ma már 40 férőhelyes a Családok Átmeneti Otthona, amely az ország minden részéről fogad hátrányos helyzetű családokat. Jellemzően egy szülő érkezik a gyermekekkel, de várandós kismamákat is fogadnak.

Az intézmény további 4 férőhelyen krízisellátást nyújt, ide az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálaton keresztül a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került, bántalmazott személyeket helyeznek el elkülönített szobákban.

A Családok Átmeneti Otthona külső férőhelyet¹ és Félutas Házat² is működtet. Két lakásban alakítottak ki külső férőhelyet, ahol összesen 8 személy ellátását tudják biztosítani. Az intézményvezető tájékoztatása szerint jelenleg pályázatuk elbírálására várnak, amellyel újabb két lakásban szeretnék külső férőhelyet kialakítani. Szintén két lakásban biztosítanak Félutas Ház szolgáltatást összesen 8 személy számára.

A Családok Átmeneti Otthonának épülete Salgótarján egyik külső városrészén, Baglyasalján, családi házas övezetben helyezkedik el. Az intézményt a fenntartó felújította, 2004-ben új épületszárnyal bővült a főépület, 2019-ben egy nagy volumenű felújítás keretében korszerűsítették a víz-, szennyvíz- és a villamoshálózatot, valamint a fűtésrendszert, az épület nyílászáróit kicserélték, a lakószobák és a közösségi terek megújultak.

Az épület jelenleg 12 lakószobás, ezek közül három apartman jellegű (saját fürdőszoba, főzési lehetőség) és kettő teljesen akadálymentesített. A főépület földszintjén az irodahelyiségek, a foglalkoztató szoba és egy krízis szoba, az emeleten hat lakószoba és fürdő, WC található. Az új épületszárny felszíni részén tágas étkező, és jól felszerelt négy önálló konyharésszel (4 gáztűzhely, 4 mosogató) rendelkező konyha kapott helyet, a szobákhoz külön hűtő tartozik. Ebben az épületrészben is hat hálószobát, valamint mosókonyhát és fürdőszobát alakítottak ki. A két épületet egy télikert jellegű nappali köti össze. Ez a helyiség tágas, napfényes, kanapék, játszószőnyegek és játékok biztosítják a szabadidő kellemes eltöltését.

Az udvaron a domboldalon egy kis játszótér csúszdával, paddal, hintával, kis mászófaházzal biztosítja a gyermekek játék lehetőségét. A játszótér pályázati pénz és adományok felhasználásával építették meg.

Az épület falait a gyermekek alkotásai díszítik. A folyosón lévő falújságon koronavírus tájékoztatót, valamint a bántalmazás felismerésére, kezelésére vonatkozó eljárásrendet függesztettek ki.

A lakószobák bútorzata változó minőségű, egyes szobákat pályázati pénzből tudtak bebútorozni, de a legtöbb szobában használt, adományként kapott bútorok vannak.

---

¹ Gyvt. 51. § (12) bekezdése szerint a családok átmeneti otthona az otthonhoz kapcsolódó külső férőhelyeken biztosíthatja azoknak a családoknak az ellátását, amelyek önálló lakhatásra támogatással képesek.

² A félutasház-szolgáltatás keretében a krízisközpontból, titkos menedékházból, illetve a családok átmeneti otthonából kikerült bántalmazott család számára lakhatást és az életvezetéshez szükség szerinti segítséget kell biztosítani. A szolgáltatás célja a családok sikeres kivezetése az ellátórendszerből, társadalmi reintegrációjuk segítése.

2. Létszámadatok

A Családok Átmeneti Otthonának **szolgáltatásait igénybe vevők száma 40 fő volt**, közülük 12 felnőtt és 28 gyermek. A 28 gyermekből 25 fő az intézmény átmeneti ellátásában részesült, 1 fő édesanyjával krízisellátásban vett részt, és külső férőhelyen 1 fő felnőttel 2 gyermek tartózkodott. A Félutas Ház ellátásában 1 felnőtt részesült 4 gyermekével.

Várólistán 5-6 családot regisztrált az intézmény. A viszonylag alacsony szám azzal magyarázható, hogy a legtöbb jelentkezőnek azonnali segítség, azonnali lakhatási megoldás kell. A várólistán nyilvántartottak esetében gyakori, hogy mire sorra kerülnének, számukra már okafogyottá válik a Családok Átmeneti Otthonában való elhelyezés lehetősége. Az intézményvezető tájékoztatása szerint az átmeneti ellátásra való igény jellemzően 10% -al több, mint a férőhelyek száma.

A Családok Átmeneti Otthonában élő családokban 5 fő munkaképes anya volt, ők a közmunkaprogram keretein belül dolgoznak. A környéken kevés a munkalehetőség. A Családok Átmeneti Otthonának több lakója vett már részt a vármegyei munkaügyi központ által szervezett képzéseken, ami növeli a munkavállalási esélyeiket.

A Családok Átmeneti Otthonában a **dolgozói létszám** 7 fő, 4 gondozónő, 1 intézményvezető, 2 családgondozó. Az intézmény egy jogászt alkalmaz heti 5 órában és van pszichológusuk is. A pszichológus szakember nemcsak az ellátottaknak segít, hanem szupervízió keretében a munkatársakat is támogatja. A dolgozók munkáját a Magyar Vöröskereszt önkéntesei segítik, kézműves foglalkozásokat tartanak, korrepetálnak, fejlesztik az ott lakó családok gyermekeit, részt vesznek a nyári táborok, kirándulások megszervezésében és lebonyolításában. Az intézményvezető tájékoztatása szerint nincs dolgozói fluktuáció, ő a Családok Átmeneti Otthonának megnyitásától kezdve dolgozik itt, és több olyan munkatárs is van, akiknek tíz, illetve húsz éves munkaviszonya van az intézményben. Tipikusan a nyugdíjba menő kollégák helyére kell új munkatársakat felvenni.

Az intézmény szakképzett munkatársai a nap 24 órájában jelen vannak, és minden családnak kijelölt családgondozója van.

3. A Családok Átmeneti Otthona által biztosított ellátás

Az intézmény a Családok Átmeneti Otthonában élő felnőttek és gyermekek részére szükség szerinti ellátást nyújt, így az életvitelszerű tartózkodás és a tisztálkodás, mosás, főzés lehetőségét. A gondozás megkezdésekor biztosítják a szükséges textíliákat (ágynemű, törölköző stb.), továbbá amennyiben szükséges, ruhával is tudják támogatni a családot. Az intézményben tiszta ruha, élelmiszer- és tisztítószer raktár is van, valamint külön mosókonyhát is kialakítottak. A személyes higiéne biztosítása a szülő feladata, szükség szerint a Családok Átmeneti Otthona biztosítja az ehhez szükséges anyagokat. Minden szülővel írásbeli megállapodást kötnek az ellátásra vonatkozóan, amelyben rögzítik, hogy mely ellátásokat nyújtja a Családok Átmeneti Otthona, és melyeket biztosít a szülő.

Az intézmény elsősegélynyújtáshoz szükséges eszközökkel rendelkezik, a gyógyszereket zárható szekrényben tárolják, nyilvántartási naplót vezetnek a kiadott gyógyszerekről.

A fizikai segítségnyújtás mellett pszichológiai és jogi segítséget is biztosítanak az ellátottak számára.

A lakók a Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatásért jövedelem arányos személyi térítési díjat fizetnek. A családok önellátás keretében gondoskodnak magukról, jövedelmükből bevásárolnak, főznek a közös konyhában. A hónap utolsó hetében élelmiszercsomaggal támogatja őket az intézmény, mivel akkorra jellemzően már kifogynak a készleteikből. A családi pótlék, gyes, gyermekek után járó juttatások nem fedezik a kiadásait.

4. Oktatás

A tanköteles gyermekek valamennyien általános iskolába és óvodába járnak, mivel a településrészen megszűnt az általános iskola, ezért a városba kell bevinni a gyermekeket. Ehhez nagy segítséget nyújt az iskolabusz, és az is, hogy a közmunkaprogramban dolgozó anyák munkarendjét a köznevelési intézményben töltendő időhöz igazították. Az intézmény folyamatosan kapcsolatot tart a pedagógusokkal, és segíti a gyermekeket a házi feladat elkészítésében, az otthoni tanulásban, korrepetálásban.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, és az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdés a) pontja értelmében az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek jogainak védelmére. Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében *hivatalból eljárást* folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv közszolgáltatást végző szervnek minősül. A Gyvt. 5. § g) pontja szerint *a gyermekjóléti és a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység* a gyermekjóléti alapellátás, illetve a gyermekvédelmi szakellátás keretében végzett tevékenység, függetlenül a feladatellátás törvényben nevesített formájától és módjától; a szolgáltató tevékenység célja a gyermekjólétnek, azaz a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, személyi, vagyoni és egyéb jogainak biztosítása. A családok átmeneti otthonát pedig a Gyvt. a gyermekjóléti alapellátások körében szabályozza. A Gyvt. 94. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat, fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése. Ugyanakkor a Gyvt. 98. § (1) bekezdése alapján gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet a jogszabályokban előírt feltételek teljesítése esetén *bármely fenntartó* biztosíthat, ha a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet nyújtó, általa fenntartott szolgáltató, intézmény, hálózat (székhely, telephely) végleges döntéssel be van jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba.

A fentiekből következően a gyermekjóléti alapellátás intézményei közszolgáltatást végeznek, így tevékenységük vizsgálatára kiterjed a hatásköröm.

II. A vizsgált alapjogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege az Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően.

Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket.

1. *Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez. E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését többek között az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú oktatással biztosítja. Az Alaptörvény szerint az ismeretbővítés, a magasabb szintű szakmai, tudományos oktatásban való részvételhez kellő tanulás lehetőségét a középfokú oktatás korlátozásmentes és ingyenes elérhetőségével ösztönzi.*

2. *A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az objektív intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki: az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapjogainak előmozdítása, érvényesülése, védelme érdekében.*

Ezt az alaptételt megtaláljuk az Egyezmény preambulumban is, amely rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondoskodásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó, védelmét biztosító intézmények

létesítésére, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. Az Egyezmény 20. cikk 1. pontja a családi környezetétől ideiglenesen vagy véglegesen megfosztott gyermek védelmére és segítségére vonatkozó állami kötelezettséget rögzíti.

III. Az ügy érdemében

Az NM rendelet 67. § (1) bekezdése szerint a családok átmeneti otthona – a külső férőhely kivételével – olyan megszakítás nélküli munkarend szerint működő *bentlakásos intézmény*, amely az *alapellátás keretében* a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja a Gyvt. 51. § (3) bekezdése szerinti *átmeneti gondozást*. A Gyvt. 51. § (3) bekezdése alapján a családok átmeneti otthona a felnőtt és a gyermek együttes ellátása során *befogadja* az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülőt és gyermekét, valamint a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülésetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét, biztosítja az ellátást igénylő gyermek átmeneti gondozását és befogadja otthontalanná vált szüleit, *segítséget nyújt* a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez, biztosítja a szülő számára a gyermekével való együttes lakhatást és a szükség szerinti ellátást, a szülőknek az ellátás mellett *jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget* nyújt, továbbá közreműködik – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

A családok átmeneti otthonában otthontalanná vált szülő *kérelmére együttesen helyezhető el a gyermek és szülője*, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha tanulói jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban áll –, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.

A családok átmeneti otthonában a Gyvt. 45. § (6) bekezdés és 47. § (3) bekezdés a) pontja értelmében a lakók egy évig tartózkodhatnak, amely indokolt esetben fél évvel vagy az iskolai tanév végéig meghosszabbítható.

1. Az intézmény elhelyezkedése és működési feltételeinek biztosítása tekintetében

A NM rendelet 67. § (4) bekezdése és a 110. §-a alapján a családok átmeneti otthona létesítéskor figyelemmel kell lenni különösen arra, hogy az intézmény ne legyen a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi fejlődésére káros környezetben, és tömegközlekedési eszközzel megközelíthető legyen. A Családok Átmeneti Otthona ennek a követelménynek megfelel, mivel az egy csendes külvárosi részen, családi házas övezetben helyezkedik el, bekerített, játékra alkalmas udvara van és közösségi közlekedés helyi járataival jól megközelíthető.

Az elhelyezési feltételeket az NM rendelet 70. §-a részletezi, eszerint a családok átmeneti otthona a szülő és gyermeke együttes lakhatását otthonszerű elhelyezés formájában biztosítja. Az NM rendelet 70. § (2) bekezdése alapján a családok átmeneti otthonának legalább 12, de legfeljebb 40 személy (felnőtt és gyermek együttes) ellátására alkalmasnak kell lennie. Az NM rendelet 70. § (3) bekezdése előírja azt is, hogy az egyes családok elhelyezésére külön lakószobát kell biztosítani. Továbbá az NM rendelet 70. § (4) bekezdése szerint a családok átmeneti otthonában biztosítani kell az éjszakai és nappali tartózkodásra, a személyi tisztálkodásra, az étkezésre, közösségi együttlétre szolgáló helyiségeket.

A hatályos működési engedély szerint a Családok Átmeneti Otthona 40 férőhellyel rendelkezik, a családok elhelyezésére 12 szobát alakítottak ki. A helyszíni ellenőrzés során meggyőződtem arról, hogy a szükséges helyiségek a lakók rendelkezésére állnak.

Összegezve a megismert információkat a Családok Átmeneti Otthonának működési és elhelyezési feltételei a jogszabályi előírásoknak megfelelnek.

2. A létszámadatok vonatkozásában

2.1 Az ellátottak létszáma kapcsán

Az NM rendelet 70. § (2) bekezdése szerint a családok átmeneti otthonának legalább 12, de legfeljebb 40 személy (felnőtt és gyermek együttes) ellátására alkalmasnak kell lennie. A kapott tájékoztatás szerint a Családok Átmeneti Otthonának ellátását – a külső férőhelyet is beleszámítva – 12 felnőtt és 28 gyermek vette igénybe, amely ellátotti létszám *megfelel a jogszabályi előírásoknak.*

2.2. A Családok Átmeneti Otthonának személyi feltételei kapcsán

A családok átmeneti otthonának szakmai irányszámait és létszám minimum normáit az NM rendelet 1. számú mellékletének I.7. pontja tartalmazza. Eszerint a családok átmeneti otthonában 1 fő intézményvezetőt/szakmai vezetőt, 4 fő gondozót, 2 fő családgondozót és intézményenként összesen heti 10 órában pszichológiai tanácsadót, jogászt kell alkalmazni.

Az intézményvezető tájékoztatása szerint a Családok Átmeneti Otthonának szakmai létszáma megfelel a jogszabályi előírásoknak.

A családok átmeneti otthonában a magasabb vezető, illetve vezetőként dolgozók *képesítési előírásait* az NM rendelet 2. számú melléklete I. részének 5. pontja, a dolgozók szakképzettségét az NM rendelet 2. számú melléklete II. részének 7. pontja rögzíti. A megismert körülmények alapján megállapítom, hogy mind a szakmai vezető, mind a gondozó, családgondozó beosztásban *dolgozók képzettsége és végzettsége a jogszabályi feltételeknek megfelel.*

3. Az ellátás biztosítása vonatkozásában

Az NM rendelet 71. §-a alapján a családok átmeneti otthona a szülő, illetve a válsághelyzetben lévő várandós anya számára biztosítja az életvitelszerű tartózkodás lehetőségét, a tisztálkodási, mosási, főzési lehetőséget, a textíliával történő ellátást és a személyes higiéné feltételeinek megteremtését, a szükség szerint ruházatot és élelmiszert, és az elsősegélyhez szükséges felszereléseket. Ezen túlmenően a szülő munkavégzése vagy egyéb indokolt távolléte, illetve akadályoztatása esetén a családok átmeneti otthona segítséget nyújt a szülőnek gyermeke ellátásához, gondozásához, illetve segíti a szülőt a gyermekének megfelelő napközbeni ellátáshoz való hozzájutásban. Az NM rendelet 72. §-a alapján az előzőek mellett pszichológiai, jogi, szociális és mentálhigiénés segítséget nyújt, így különösen a fiatal szülő, a családi krízis következtében, illetve bántalmazás, fenyegetés miatt védelmet kereső szülő és gyermek, a szociális krízis miatt bekerülő családok számára. Az NM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján az ellátásra vonatkozóan az intézmény vezetője és az igénybe vevő *írásbeli megállapodást* köt. A megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy a teljes körű ellátásból mely ellátásokat nyújtja a családok átmeneti otthona és melyeket biztosítja a szülő.

Az ellátás biztosítása tekintetében a vizsgálati tapasztalatok alapján megállapítom, hogy a Családok Átmeneti Otthona megfelel a jogszabályi előírásoknak.

4. A tankötelezettség és a gyermekek oktatáshoz fűződő jogának érvényesülése tekintetében

A gyermekek tankötelezettségéről az Nkt. 45. § (1) bekezdése rendelkezik: Magyarországon – az e törvényben meghatározottak alapján – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni. Az Nkt. 45. § (3) bekezdése szerint a tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a 16. életévét betölti. Az NM rendelet 84. § (4) bekezdés ad pontja alapján az ellátást nyújtó gondoskodik arról, hogy a gondozott gyermek hozzájusson a korának és képességeinek megfelelő oktatáshoz, szakképzéshez, továbbá a tanulmányi lemaradásai megszüntetéséhez szükséges segítséghez, illetve azokhoz a feltételekhez, amelyek biztosítják tehetsége, képességei megfelelő kibontakoztatását.

A helyszíni látogatáson kapott információk alapján a Családok Átmeneti Otthonában élő valamennyi gyermek jár óvodába, vagy iskolába, az óvoda és iskolaköteles gyermekek neveléshez, oktatáshoz való hozzáférhetőségük biztosított.

IV. A tapasztalatok összegzése

Tevékenységem során különösen a hivatalból indított eljárások lefolytatásával megkülönböztetett figyelmet fordítok a gyermekek jogainak védelmére.

A látogatásom során személyesen győződhettem meg a Családok Átmeneti Otthonában élő gyermekek és felnőttek ellátásának körülményeiről és a dolgozók elhivatottságáról. A Családok Átmeneti Otthona a jogszabályoknak megfelelően biztosítja az ellátottak részére a személyi és tárgyi feltételeket, a munkatársak pedig tevékenységük során fokozott figyelemmel, érzékenységgel fordulnak a krízishelyzetbe került családok, különösen a bántalmazottak felé. A Családok Átmeneti Otthonának épülete otthonos, békés hangulatot közvetít, ahol minden családnak megvan a személyes magánszférája és lehetőség van közösségi együttlétre is.

Mindezekre figyelemmel a látogatásom során szerzett tapasztalatok alapján a Családok Átmeneti Otthona működése *tekintetében alapvető jogokkal összefüggő visszásságot nem tártam fel.*

Egyben köszönöm a Családok Átmeneti Otthona valamennyi munkatársának a gyermekvédelemben való elkötelezett helytállását és a gyermekek jogainak biztosítására tett erőfeszítéseit.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos